T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/686
KARAR NO : 2021/487
KARAR TR : 18/10/2021

ÖZET: Yersiz olarak ödenen *"özel hizmet tazminatının"* geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığının saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda, davanın kabulüne ilişkin Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararının KALDIRILMASINA, hukuk ve usule uygun bulunan Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı KARARININ*"davacı adına çıkarılan 1.075,19 TL kişi borcunun iptaline ilişkin kısmının"* KABULÜNE ve bu suretleHÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE karar verilmesi hk.

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesini İsteyen (İdari yargıda Davacı Adli Yargıda Davalı) **:** A. Ş.
Vekili **:** Av. M. K.
Karşı Taraf **:** Afyonkarahisar Valiliği (Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü)
Vekili **:** Av.T. T.

I. ADLİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

1-a) Davacı Afyonkarahisar Valiliği (Gıda,Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü) vekili, davalının, İl Müdürlüklerinde veteriner hekim unvanı ile çalışmakta iken 2008 yılından itibaren Bakanlık Olur'u ile 657 sayılı Kanun'un 86. maddesi gereğince Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü'ne vekaleten atandığını; bu dönemde kendisine 2006/10344 sayılı Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı'nın 9. maddesi (cc) fıkrası gereğince, vekalet ettiği kadro ve görev için zam ve tazminatların toplam net tutarının, asil kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olan tutar vekalet ücreti olarak ödenmekte iken, 15/07/2013 tarihinden itibaren müdür vekilliği artış, zam ve tazminatının güncellenmesi sırasında özel hizmet tazminatı % 145 (veteriner şube müdürü oranı) olması gerekirken 15/11/2014 tarihine kadar sehven % 155 (mühendis şube müdürü oranı) üzerinden hesaplanarak ödendiğini; yapılan 10 puanlık özel hizmet tazminatından kaynaklanan hatanın fark edilmesinin ardından öncelikle davalıya bilgi verilerek iadesinin istendiğini, ilgilinin itirazı üzerine Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı'ndan konu ile ilgili görüş talebinde bulunulduğunu, Başkanlığın 13/10/2015 tarih ve 2460 sayılı görüş bildirme yazısında, mevzuat hükmü gereği, kişiye herhangi bir ad altında ayrıca bir vekalet ücreti ödenmesinin mümkün olmadığı ve kişiye hatalı olarak yapılan özel hizmet tazminatı ödemesi sonucu oluşan alacak tutarının 6098 sayılı Borçlar Kanunu hükümlerine göre tahsil edilmesi gerektiğinin bildirildiğini; bu yazının davalıya 26/01/2015 tarih ve966 sayılı yazı ve 09/03/2015tarih ve2567 sayılı yazı ile tebliğ edilerek 15/07/2013-15/11/2014 tarihleri arasında kendisine sehven hatalı ödenen 1.075,19 TL'nin bir ay içerisinde iadesinin istendiğini; 03/04/2015 tarih ve 3706 sayılı yazı ile yeniden istenildiğini ancak işbu tarihe kadar davalı tarafından herhangi bir ödeme yapılmadığını; davalının, idarenin yaptığı maddi hata sonucu hatalı olarak ödediği miktar kadar sebepsiz zenginleştiğini ve haklı bir sebep olmaksızın edindiği bu miktarı, idarenin iade talebinin kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 82. maddesinde yer alan sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri ödemekle yükümlü bulunduğunu; Yargıtay içtihatlarının da, herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemelerin, idare tarafından borçlar hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanılarak geri istenebileceği yönünde olduğunu ifade ederek; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, davalıya özel hizmet tazminatı adı altında hatalı olarak ödenen 1.075,19 TL tutarındaki alacağın, idarenin iade talebinin davalıya tebliğinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsili istemiyle 22/05/2015 tarihinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

1-b) **Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararıyla,** davanın kabulüne, 1.075,19 TL'nin, idarenin iade talebinin davalıya tebliğinden itibaren yasal faiziyle

birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, miktar itibariyle kesin olmak üzere, karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Balıkesir İdare Mahkemesi'nin 2015/756 esas ve 2015/708 karar sayılı dosyasında davacının açtığı davaya konu edilen Vekalet ücreti konulu işlemin iptali vekalet aylığı ödenmesi ile ilgili davanın temyiz yolunun kapalı olarak reddine karar verildiği anlaşılmıştır.

Davaya konu geri istenen tutar ile ilgili olarak yapılan tüm yazışmalar dosyaya getirtilmiştir.

Böylece yapılan yargılama, toplanan deliller, UYAP üzerinden gönderilen Balıkesir İdare Mahkemesi'nin 2015/756 esas ve 2015/708 karar sayılı dosyası ve tüm dosya kapsamı bir bütün olarak değerlendirildiğinde; davalının Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünde veteriner hekim olarak çalışmakta iken 2008 yılından itibaren Bakanlık oluru ile 657 sayılı Kanunun 56. maddesi gereğince Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğüne vekaleten atandığı, bu dönemde kendisine 2006/10344 sayılı Devlet Memurlarına ödenecek zam ve tazminatlara ilişkin bakanlar kurulu kararının 9. Maddesi (cc) fıkrası gereğince vekalet ettiği kadro ve görev için zam ve tazminatların toplam net tutarının asil kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olan tutar vekalet ücreti olarak ödenmekte iken 15/07/2013 tarihinden itibaren müdür vekilliği, artış, zam ve tazminatının güncellenmesi sırasında özel hizmet tazminatı %145 (veteriner şube müdürü oranı) olması gerekirken 15/11/2014 tarihine kadar sehven %155 (mühendis şube müdürü oranı) üzerinden hesaplanarak ödendiği, bu hatanın fark edilmesi üzerine davalıya durumun bildirildiği, davalının da bu bildirime rağmen fazladan ödenen dava konusu miktarı geri ödemediği gibi bunun iptali hususunda Balıkesir İdare Mahkemesine itiraz ettiği, bu itirazının kesin olarak reddedildiği, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunun 82. maddesinde yer alan sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre maddi hata sonucu ödenen miktar kadar davalının sebepsiz yere zenginleştiği, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 05/12/1984 tarih 387/997 esas ve karar sayılı ilamında da belirtildiği gibi herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemelerin, idare tarafından borçlar hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanarak geri istenebileceği anlaşıldığından davanın kabulüne..."

II. İDARİ YARGIDA DAVA SÜRECİ

A. Dava Konusu Olay

2-a) Davacı A.Ş., 11/05/2015 tarihli dilekçe ile, 09/03/2015 tarih ve 88521308//458/2567 sayılı vekalet ücreti konulu işlemin iptali ile tarafına vekalet aylığı ya da eşdeğer bir tazminat ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. Yargılama Aşamaları

2-b) Balıkesir İdare Mahkemesi 21/05/2015 tarihli ve E.2015/756, K.2015/708 sayılı kararıyla, 2577 sayılı Kanun'un 3. ve 5. maddeleri hükmüne uygun bulunmayan dava dilekçesinin reddine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

" Bu durumda, idari yargı yerlerinde açılacak davalara ilişkin dava dilekçelerinin "davanın konusu" kısmı ile "sonuç ve istem" kısımlarının birbiriyle aynı olması gerektiği, başka bir ifade ile dava konusu edilen hususların her iki kısımda da hiçbir tereddüte mahal bırakmayacak bir açıklıkta yazılması gerektiği, ancak davacı tarafından, sonuç ve istem kısmında, davanın konusu kısmında belirtilmeyen yürüttüğü vekalet görevi süresince tarafına ödenen zam ve tazminat farklarından yapılan yan ödeme kesintileri ile fazla vergilendirmelerin tarafına iadesi talebinde de bulunulduğu, böylelikle dava konusunun ne olduğu hususunda tereddüte neden olunduğu görülerek dava dilekçesinin bu haliyle yukarda anılan Kanun'un 3. maddesine uygun olarak düzenlenmediği sonucuna varılmıştır."

2-c) Davacı A. Ş. dilekçesini yenileyerek, Afyonkarahisar Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünün 09/03/2015 tarih ve88521308 // 458 / 2567 sayılı vekalet ücreti konulu yazısını 11/03/2015 tarihinde tebellüğ ettiğini, yazıda tarafına1.075,19 TL kişi borcu oluşturulduğu, bu borcu 30 gün içerisinde ödemesi gerektiği, ödemediği takdirde adına oluşturulan kişi borcunun bakanlık görüşüne istinaden Borçlar Kanunu hükümlerine göre bildirim tarihi itibarıyla yasal faizi ile tahsil edileceğinin belirtildiğini; incelediği bordrolarda, kendisine ödenen zam ve tazminatlara ilişkin yanlışlık yapıldığının doğru olduğunu ancak hataların,Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 16. Sıra nolu Tebliğ'in I-Kişilerden Alacakların Takibi, Tahsili ve Terkinine İlişkin İşlemler bölümünde yer alan *"Kişilerden alacaklar konusunu oluşturan yersiz, fazla ve haksız ödemelerin geri alınmasına ilişkin olarak tesis edilen işlemlerin borçlular tarafından dava konusu edilmemesi veya idare aleyhine sonuç doğuracak işlem tesis edilmemesi bakımından. Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun, 14/06/1974 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 22/12/1973 tarihli ve E.No.1968/8, K.No.1973-14 sayılı kararının göz önünde bulundurulması gerekmektedir."* hükmü doğrultusunda düzeltilmesinin gerektiğini, oysa bu hükmün davalı idarece dikkate alınmadığını; ayrıca söz konusu tebliğe göre,yapılan fazla ödemelerin dayanağı olan hukuka aykırı işlemlerin, 60 günlük süreye bağlı kalınmaksızın her zaman geri alınmasının mümkün bulunduğu belirtilerek, bunların maddeler halinde sıralandığını ancak kendi durumunun bunlardan hiçbirine uymadığını, çünkü yapılan yanlışlıklarla ilgili şahsının gerçek dışı beyanının olmadığını, yapılan ödemenin kanuni bir dayanağının bulunduğunu, yanlışlığın tespit edilip idarenin uyarılması imkânının olmadığını, idarenin bile bordroları her ay manuel yaptığı halde hatayı 17 ay sonra fark edebildiğini; idarenin bunun dışında bordrolarda başka hatalar da yaptığını,

zam ve tazminat farklarına ait bordrolarda yapılan hatalarda, kendisinin herhangi bir hilesinin, gerçek dışı beyanının neden olmadığını ifade ederek; "*SONUÇ VE İSTEM : Yukarda açıklanan nedenler ve re'sen mahkemece tespit edilecek sair iptal nedenleri ile 09.03.2015 tarih 88521308 // 458 / 2567 sayılı Vekalet Ücreti konulu yazı ile oluşturulan 1.075,19 TL kişi borcu işleminin İPTALİNE, yürüttüğüm vekalet görevi süresince tarafıma ödenen zam ve tazminat farklarından yapılan 3.348,02 TL yan ödeme kesintisinin ve kesintiden kaynaklanan fazla vergilendirme tutarı olan 612,31 TL'nin yasal faizi ile birlikte geri ödenmesi...*" istemiyle 15/07/2015 tarihinde dava açmıştır.

2-d) Balıkesir İdare Mahkemesi 10/05/2016 tarihli ve E.2015/1137, K.2016/716 sayılı kararıyla, davalı idarece 09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı vekalet ücreti konulu işlem ile çıkarılan 1.075,19 TL kişi borcunun iptali kısmı ile ilgili olarak yapılan incelemede; davacı tarafından iptali istenen *"09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı vekalet ücreti konulu işlem ile tarafına çıkarılan 1.075,19 TL kişi borcunun iadesi*" işleminin, asıl işleme hazırlık mahiyetinde bir işlem olması ve herhangi bir yaptırım içermemesi karşısında dava konusu işlemin idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gerekli (icrai) işlem niteliğinde olmadığı sonucuna varıldığı; davanın, davacı adına düzenlenen zam ve tazminat fark bordrolarından yapılan yan ödeme tazminatı kesintileri ile bu kesintilerle ilgili olan fazla vergilendirmelerin yasal faizi ile geri ödenmesi kısmı ile ilgili olarak yapılan incelemede ise, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 86. maddesinde, vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartlarının belirlendiği, aynı Kanun'un 174. maddesinde ise vekalet aylıklarının ödenebilmesi için görevin fiilen yapılmasının zorunlu olduğunun belirtildiği, 99 seri Nolu Devlet Memurları Genel Tebliğinde de, vekalet göreviyle ilgili genel hükümlere yer verildikten sonra 1-4 üncü dereceli kadrolara vekalet edeceklerin 657 sayılı Kanun'un 68. maddesinde belirtilen şartları haiz olmaları, asilde aranan şartlara sahip vekil memur bulunmadığı takdirde boş bulunan bir görevin tedviren yürütülmesinin öngörüldüğü,ayrıca 657 sayılı Kanun'un 68/B maddesinde, 1-4. derecedeki kadrolara atama için yüksek öğrenim görmüş bulunmak şartının arandığı; öte yandan 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 95. maddesinde *"Emniyet teşkilatı kadroları bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir. İcabında bu kadroların birinde daha küçük bir memurun istihdamı caizdir"* hükmünün yer aldığı, söz konusu mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden, daha üst rütbelerdeki personelin sayısının yeterli olmaması nedeniyle daha alt rütbedeki personelin 657 sayılı Kanun'un 86. maddesi uyarınca vekaleten görevlendirilmesinin mümkün olması karşısında, Rütbe Terfi Yönetmeliğinde öngörülen terfi koşulunun, bir üst rütbe kadrosuna vekalet edilmesi halinde bu kadro için öngörülen zam ve tazminatlardan yararlandırma sırasında dikkate alınmaması gerektiği değerlendirilerek aksi halin Kanun'a açık aykırılık oluşturacağı kanaatine varıldığı, bu itibarla veteriner hekim olduğu halde Bakanlık onayı ile fiilen Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü görevini yürüten davacının, vekalet edilen kadronun zam ve tazminatından yararlandırılması gerekirken, yapılan başvurunun reddi yönündeki işlemde hukuka uyarlık bulunmadığının görüldüğü, buna göre, ödenmesi gereken parasal haklarının idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7., 11. ve 12. maddeleri uyarınca idareye başvurunun yapıldığı 08/12/2014 tarihinden geriye doğru 60 gün içinde kalan ilk uygulamanın yapıldığı 15/10/2014 tarihinden itibaren davalı idarece hesaplanarak tazmin edilmesi, 15/10/2014 tarihinden önceki kısma ilişkin talebin ise süre aşımı yönünden reddi gerektiği sonucuna varıldığı gerekçesiyle; davanın 09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı işleminin iptali kısmının incelenmeksizin reddine, adına düzenlenen zam ve tazminat fark bordrolarından yapılan yan ödeme tazminatı kesintileri ile bu kesintilerle ilgili olan fazla vergilendirmelerin yasal faizi ile geri ödenmesi talebinin 15/10/2014 tarihinden itibaren, başvuru (08/12/2014) tarihinden itibaren hesaplanacak yasal faiziyle birlikte davacıya ödenmesine, 15/10/2014 tarihinden öncesine ilişkin talebin 2577 sayılı Kanun'un 15/1-b maddesi uyarınca süre aşımı nedeniyle reddine karar vermiştir.

Bu karara karşı taraflar itiraz yoluna başvurmuştur.

2-e) İzmir Bölge İdare Mahkemesi 2. İdare Dava Dairesi 29/12/2016 tarihli ve E.2016/313, K.2016/707 sayılı kararıyla, davanın, davacıya1.075,19 TL borç çıkarılmasına ilişkin 09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı işlemin iptali kısmı ile ilgili olarak, İdare Mahkemesinin işin esasına girerek bir karar vermesi gerekirken, davanın incelenmeksizin reddi yolunda verilen Mahkeme kararının bu kısmında hukuki isabet bulunmadığı; davacının vekalet görevi süresince tarafına ödenen zam ve tazminat farklarından yapılan 3.348,02 TL yan ödeme kesintisinin ve kesintiden kaynaklanan fazla vergilendirme tutarı olan 612,31 TL'nin yasal faiziyle birlikte geri ödenmesi istemiyle ilgili olarak verilen kararda hukuki isabet bulunmadığı, gerekçeleriyle, taraf itirazlarının kabulüne, Balıkesir İdare Mahkemesinin 10/05/2016 tarihli ve E.2015/1137, K.2016/716 sayılı kararının bozulmasına, işin esası hakkında yeniden karar verilmek üzere dosyanın Balıkesir İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

2-f) **Balıkesir İdare Mahkemesi 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararıyla;** davanın, davacı adına 1.075,19 TL kişi borcu çıkartılması işlemine ilişkin kısmının iptaline, davanın zam ve tazminat fark bordrolarından yapılan yan ödeme tazminatı kesintileri ile bu kesintilerle ilgili olan fazla vergilendirmelerin yasal faizi ile geri ödenmesi talebine dair kısmının ise reddine karar vermiştir. İstinaf yoluna başvurulması üzerine İzmir Bölge İdare Mahkemesi 2. İdare Dava Dairesi 14/02/2018 tarihli ve E.2018/180, K.2018/368 sayılı kararıyla, tarafların istinaf başvurularının reddine kesin olarak karar vermiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

> *"Davanın, Veteriner Hekim olarak Afyonkarahisar Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünde görev yapmakta iken 20.02.2008 tarihli Bakanlık Oluru ile Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü görevini vekaleten yürütmek üzere görevlendirilen davacının, vekalet ettiği kadro ve görev için %145 veteriner şube müdürü oranından ödeme yapılması gerekirken sehven %155 oranında mühendis şube müdürü özel hizmet tazminatı ödendiğinden bahisle 1.075,19 TL borç çıkarılmasına ilişkin 09.03.2015 tarih ve 2567 sayılı işlemin iptali kısmı ile ilgili olarak yapılan incelemede;*
>
> *Dava dosyasının incelenmesinden; Veteriner Hekim olarak Afyonkarahisar Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünde görev yapan davacının, 20.02.2008 tarihli Bakanlık Oluru ile Hayvan*

Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü görevini vekaleten yürütmek üzere görevlendirildiği, kendisine vekalet ettiği kadro ve görev için %145 veteriner şube müdürü oranından ödeme yapılması gerekirken sehven %155 oranında mühendis şube müdürü özel hizmet tazminatı ödendiği, 10 puanlık fazla ödeme yapıldığı, yapılan bu hatanın 15.07.2013 tarihinde fark edilmesi üzerine davacıdan fazla ödemenin iadesi talep edilmesi üzerine bu işlemin iptali ile adına düzenlenen zam ve tazminat fark bordrolarından yapılan yan ödeme tazminatı kesintileri ile bu kesintilerle ilgili olan fazla vergilendirmelerin yasal faizi ile geri ödenmesi [istemiyle] görülmekte olan davanın açıldığı görülmektedir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 günlü, E: 1968/8, K; 1973/14 sayılı kararında; idarenin, hatalı işlemine dayanarak ödediği meblağın istirdadına, bir mahkeme kararınalüzum olmadan karar verebileceğine işaret edilmiştir.

Aynı kararda; "Kurulumuzda yapılan konuşmalarda; istikrar, kanunilik ve kamu yararı kuralları yanında iyi niyet kuralı üzerinde de önemle durulmuştur. İdarenin sakat ve dolayısiyle hukuka aykırı terfi veya intibak işlemine idare edilenin gerçek dışı beyanı veya hilesi sebep olmuşsa veyahut geri alınan İdarî tasarruf yok denilebilecek bir illetle malûlse yahut bir terfi veya intibakta idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata mevcutsa ve idareyi haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye imkân yoktur. Binaenaleyh bu kararlara dayanılarak yapılan kanunsuz ödemeler için süre düşünülemez ve her zaman istirdat olunabilir. Ancak, bunun dışında kalan hatalı ödemeler için memurun iyi niyeti istikrar ve kanuniyet kadar önemli bir kural olduğundan yukarda yazılı istisnalar dışında kalan hatalı ödemeler 90 gün içinde istirdat edilebilir ve 90 günlük sürenin başlangıcı da hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihtir." gerekçesine yer verilmiş ve işlemin hukuka aykırı olarak tesisine muhatabın gerçek dışı beyanı veya hilesi sebep olmuşsa veyahut geri alınan İdarî tasarruf yok denilebilecek bir illetle malûlse yahut işlemde muhatabın kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata mevcutsa ve idareyi haberdar etmemişse işlemin her zaman geri alınabileceği; ancak, bunun dışında kalan hatalı işlemler için muhatabın iyi niyeti istikrar ve kanuniyet kadar önemli bir kural olduğundan yukarda yazılı istisnalar dışında kalan hatalı işlemlerin dava açma süresi içinde geri alınabileceği belirtilmiştir.

Buna göre; uyuşmazlığa konu fazla ödemenin de söz konusu İçtihat gereğince herhangi bir yargı kararına gerek kalmaksızın davacıdan istenilmesi mümkün olup, bu meblağın davacıdan geri istenilmesi yolunda tesis edilen işlemin idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken işlem olduğu, buna karşılık davacıya fazladan yapılan ödemenin dava açma süresi geçtikten sonra, ancak yok hükmündeki idari işlemleri ile ilgililerin gerçeğe aykırı beyanı veya hilesi nedeniyle veya açıkça hataya düşerek tesis ettiği idari işlemlerini geri alabileceği, dava konusu işlemde ise sayılan şartların hiçbirisi bulunmadığından davacı adına 1.075,19 TL kişi borcu çıkartılması işleminde hukuka uyarlık görülmemiştir.

Davacının vekalet görevi süresince tarafına ödenen zam ve tazminat farklarından yapılan 3.348,02 -TL yan ödeme kesintisinin ve kesintiden kaynaklanan fazla vergilendirme tutarı olan 612,31 TL nin yasal faiziyle birlikte geri ödenmesi istemiyle ilgili olarak yapılan incelemede;

Davacı tarafından yan ödeme tazminatının vekalet ücretine dahil edilmeyerek, vekalet ettiği kadroya ödenen yan ödeme tazminatı yerine daha yüksek olması nedeniyle fiilen aldığı yan ödeme tazminatının kendisine ödenmesi istenilmektedir.

Vekalet ücreti ödenmesini düzenleyen 2006/10344 sayılı Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Bakanlar Kurulu Kararının 9 maddesinin (cc) fıkrasında; "Kurumlarınca bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet ettirilenlere vekalet ettikleri kadro veya görevler için zam ve tazminatların toplam net tutarının asil kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 175. maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın ödenir.

Bu durumda yukarıda belirtilen 2006/10344 sayılı Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Bakanlar Kurulu Kararının 9 maddesinin (cc) fıkrası gereği, yan ödeme farkı da toplam tutarın içine dahil edilmek zorunda olduğundan yapılan vekalet ücreti ödemeleri toplam tutar dikkate alınarak yapıldığından, zam ve tazminat fark bordrolarından yapılan yan ödeme tazminatı kesintileri ile bu kesintilerle ilgili olan fazla vergilendirmelerin yasal faizi ile geri ödenmesi talebi yerinde görülmemiştir."

3-a) Davacı A. Ş., adına çıkarılan 1.075.19 TL kişi borcunun iptali istemiyle Balıkesir 1.İdare Mahkemesi'nin E.2017/693 sayılı dosyasında dava açmasına ve davayı kazanmasına rağmen, davalı idarece aynı alacak ile ilgili Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2015/424 sayılı dosyasından karar istihsal edilmek ve kendisinden icra yoluyla haksız tahsilat yapılmak suretiyle zarara uğratıldığı ve Balıkesir 1. İdare Mahkemesinin E.2017/693 K.2017/1671 sayılı kararının uygulanmadığından bahisle 3.092,24 TL maddi ve 3.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

3-b) Balıkesir 2. İdare Mahkemesi 09/07/2020 tarihli ve E.2019/211, K.2020/507 sayılı kararıyla, davanın reddine, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45/1. maddesi uyarınca istinaf yolu kapalı ve kesin olmak üzere karar vermiştir. Kararın ilgili kısımları şöyledir:

"Dava dosyasından incelenmesinden; Veteriner Hekim olarak Afyonkarahisar Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünde görev yapmakta iken davacının, 20.02.2008 tarihli Bakanlık Oluru ile Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü görevini vekaleten yürütmek üzere

görevlendirildiği, kendisine vekalet ettiği kadro ve görev için %145 veteriner şube müdürü oranından ödeme yapılması gerekirken sehven %155 oranında mühendis şube müdürü özel hizmet tazminatı ödendiği, 10 puanlık fazla ödeme yapıldığı, yapılan bu hatanın 15.07.2013 tarihinde fark edilmesi üzerine davacıdan fazla ödemenin 26.01.2015 tarih ve 966 sayılı yazı ile fazla ödenen miktarın iadesinin istendiği, ödemenin yapılmaması üzerine Afyonkarahisar 2.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2015/424 E. Sayılı davasının açıldığı, Asliye Hukuk Mahkemesi'nce 30.03.2016 tarihli kararı ile idarece sehven fazla ödenen 1.075.19-TL 'nin idareye iadesine karar verildiği, ilamın icrasına yönelik Afyonkarahisar İcra Müdürlüğü'nün 2016/29185 sayılı dosyası ile ilam konusu alacağın davacıdan 3.092,24-TL olarak tahsil edildiği, davacı tarafından davalı idarece 09.03.2015 tarih ve 2567 sayılı vekalet ücreti konulu işlem ile tarafına çıkarılan 1.075,19 TL kişi borcunun iptali istemiyle Balıkesir 1.İdare Mahkemesi'nin 2017/693 esas sayılı dosyasında görülen davada 31.05.2017 tarih ve 2017/1671 Karar sayılı karar ile anılan davacı adına "1.075,19-TL kişi borcu çıkartılmasına dair işlemin iptaline karara verildiği, söz konusu kararın İzmir Bölge İdare Mahkemesi 2.İdari Dava Dairesi'nin 14.02.2018 tarih ve 2018/180E., 2018/368 K. Sayılı kararı ile onandığı, davalı idarece haksız tahsilat yapılmak suretiyle zarara uğratıldığı ve Balıkesir 1, İdare Mahkemesi'nin E:2017/693 K:2017/1671 sayılı kararının uygulanmadığından bahisle 3.092.24TL maddi ve 3.000,00TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Dava konusu maddi ve manevi tazminat istemlerinin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda;

Davacının maddi tazminat istemi yönünden;

Uyuşmazlık konusu olayda, dava konusu edilen ve zarara sebebiyet verildiği iddia olunan davacı tarafından Afyonkarahisar İcra Müdürlüğü'nün 2016/29185 sayılı dosyasına yapılan 3.092,24-TL ödemenin. Afyonkarahisar 2.Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 30.03.2016 tarih ve 2015/424 E. 2016305 K. Sayılı ilamının gereği olduğu, davalı idarece maddi ve hukuki koşullara göre uygulanabilir nitelikte olan yargı kararlarını "aynen" ve "gecikmeksizin" uygulamaya yönelik davranışının hukuk devleti ilkesi, Anayasa ve ilgili yasa hükümleri gereği gerçekleştiği, davalı idarenin anılan Asliye Hukuk Mahkemesi kararı sonucunu uygulamakla yetindiği, ilgili tarihlerde üzerine düşeni yaparak davacıyı kasten zarar uğratmaya dair kötü niyet durumunun söz konusu olmadığı anlaşılarak maddi tazminat isteminin reddi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Davacının manevi tazminat istemi yönünden ise;

Manevi tazminat, patrimuanda meydana gelen bir eksilmeyi karşılamaya yönelik bir tazmin aracı olmayıp, manevi tatmin aracıdır. Başka türlü giderim yollarının bulunmayışı veya yetersiz kalışı, manevi tazminatın parasal olarak benimsenmesini zorunlu hale getirmektedir.

Manevi tazminata hükmedilmesi için idarenin mevzuata ve hukuka aykırı bir işlemi veya eylemi sonucunda ilgilinin şeref ve haysiyetinin zedelenmesi ya da ağır bir elem ve acı duymasına neden olması halinde hükmedileceği idare hukukunun temel prensiplerindendir.

Uyuşmazlık konusu olayda ise, manevi tazminata hükmedilmesini gerekli kılan koşullar oluşmadığından davacının manevi tazminat isteminin de reddi gerekmektedir."

III. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK

4. İdari yargı yerinde davacı, Adli yargı yerinde davalı olan A.Ş.'in vekili, 22/10/2020 tarihli dilekçe ile; Balıkesir İdare Mahkemesinin kesinleşen 31/05/2017 tarih ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararı ile Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararı arasındaki hüküm uyuşmazlığının giderilerek, Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararı ile bu karara dayanılarak verilen Balıkesir 2. İdare Mahkemesinin09/07/2020 tarihli ve E.2019/211, K.2020/507 sayılı kararın kaldırılması istemiyle, Uyuşmazlık Mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

5. Balıkesir 1.İdare Mahkemesince, E.2017/693 sayılı idari yargı dava dosyasının aslı Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiş; Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinden ilgili dava dosyasının aslı temin edilmiştir.

IV. BAŞSAVCILIK DÜŞÜNCELERİ

6. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığınca 2247 sayılı Kanun'un 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

A. Danıştay Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

7. Danıştay Başsavcısı, hüküm uyuşmazlığına konu edilen kararlar ile dava dosyalarını inceleyip özetlerine yer verdikten sonra; *"Usule İlişkin İnceleme"* başlığı altında; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 2592 sayılı Kanun ile değişik 24'üncü maddesinin birinci fıkrasında hüküm uyuşmazlığının varlığı için, aranan koşulların birlikte gerçekleşmesinin gerektiğini; hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinden ortada, adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve kanun yollarına başvurularak kesinleşmiş kararlar olduklarını; üç kararda da davanın esasının hükme bağlandığını belirttikten sonra, Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararı ile Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu yolunda yazılı düşünce vermiştir. Düşüncenin ilgili kısmı şöyledir:

"İlgiliye davalı idarece 15/07/2013-15/11/2014 tarihleri arasında özel hizmet tazminatı adı altında hatalı olarak ödenen 1075,19.-TL'nin borç çıkartılarak ödenmesinin istenilmesine ilişkin 09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı işlemin, idari yargıda Balıkesir İdare Mahkemesince 31/05/2017 tarih ve E:2017/693, K:2017/1671 sayılı kararla iptal edilmesine karşılık; adli yargıda Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesince söz konusu idari işleme konu özel hizmet tazminatı tutarının, davalıya tebliğ tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verildiği anlaşılmakla, anılan kararlar arasındaki çelişki nedeniyle söz konusu özel hizmet tazminatı tutarının ödenmesinin olanaksız hale gelmesi karşısında, anılan adli ve idari yargı kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü gerekmektedir.

Diğer taraftan ilgilinin, Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin E:2015/424 sayılı dosyasından karar almak ve kendisinden icra yoluyla haksız tahsilat yapılmak suretiyle zarara uğratıldığı ve Balıkesir 1. İdare Mahkemesi'nin E:2017/693 K;2017/1671 sayılı kararının uygulanmadığından bahisle 3.092,24.-TL. maddi ve 3.000,00.-TL. manevi tazminat ödenmesi istemiyle açılan davanın reddine hükmeden Balıkesir 2. İdare Mahkemesinin E:2019/211, K:2020/507 sayılı kararına gelince; yukarıda belirtilen kararlar arasında bulunan hüküm uyuşmazlığının Uyuşmazlık Mahkemesince giderilmesi sonucunda anılan Asliye Hukuk Mahkemesi kararı kaldırılacağından ilgilinin yargılamanın yenilenmesini isteyerek mağduriyetinin giderilmesini isteyebileceği açıktır."

8. *"Hüküm Uyuşmazlığının Esasının İncelenmesi"* başlığı altında ise; hüküm uyuşmazlığının çözümünde; ilgiliye hatalı olarak ödenen 1075,19 TL tutarındaki özel hizmet tazminatının geri istenilmesine ilişkin işlemin niteliğinin önem kazandığı; bu işlemin, idarenin tek yanlı iradesiyle tesis etmiş olduğu, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir idari işlem olduğu; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun, 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4. maddesi ile zam ve tazminatlar başlığı altında yeniden düzenlenen, 152. maddesinin (II) *"Tazminatlar"* başlıklı fıkrası ile bu Kanun maddesi uyarınca 05/05/2006 tarihli ve 26159 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin 17/04/2006 tarihli, 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 9.maddesinin cc) fıkrasındaki düzenlemeler uyarınca Afyonkarahisar Valiliği Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünde veteriner hekim unvanı ile görev yapan, davanın tarafı olan ilgiliye Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü görevini vekaleten yürütmek üzere görevlendirildiği dönemde kendisine vekalet ettiği kadro ve görev için mühendis şube müdürü özel hizmet tazminatı için öngörülen özel hizmet tazminatı oranında tazminat ödenmesine hukuken olanak bulunmadığı;parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesi kapsamında sayılıp sayılamayacağı yönünden değerlendirilmesini yaptıktan; kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alımında 5018 sayılı Kanun öncesinde olduğu gibi Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 tarihli, E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiğini belirttikten ve anılan kararı özetledikten sonra, şu şekilde düşünce vermiştir:

"Olayda davacıya yersiz ödendiği tespit edilen özel hizmet tazminatı tutarının mevzuat hükümlerinin yanlış yorumlandığından bahisle geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği gibi, denetim tazminatlarının ödenmesinde, davacının hilesi veya gerçek dışı beyanının da olmadığı açıktır.

Bu itibarla; kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 gün ve E:1968/8, K:1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmakla, dava açma süresi geçtikten sonra, idarenin ancak yok hükmündeki idari işlemleri ile ilgililerin gerçeğe aykırı beyanı veya hilesi nedeniyle veya açıkça hataya düşerek tesis ettiği idari işlemlerini geri alabileceği, dava konusu işlemde ise sayılan şartların hiçbirisi bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yolunda verilen Balıkesir İdare Mahkemesi kararının hukuka uygun olduğu kanısına varılmıştır.

Kaldı ki uyuşmazlığa emsal olabilecek denetim tazminatı konusunda, adli ve idari yargı merciilerince verilen emsal kararlar arasında doğan hüküm uyuşmazlığı konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünce verilen 26/02/2018 tarih ve E:2016/542, K:2018/79 sayılı karar ile 25/11/2019 tarih ve E:2018, K:2019/760 sayılı karar da bu yöndedir.

SONUÇ:

1-Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarih ve E:2017/693, K:2017/I671 sayılı kararı ile Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarih E:2015/424, K:2016/305 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğuna;

2-Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarih E:2015/424, K;2016/305 sayılı kararının kaldırılmasına;

3-Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarih ve E:2017/693, K;2017/1671 sayılı kararının kabulüne;

Bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesinin uygun olacağı…"

B. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Yazılı Düşüncesi

9. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, hüküm uyuşmazlığına konu edilen kararların özetine yer verdikten sonra; *"Mevzuat Yönünden İnceleme"* başlığı altında;Balıkesir İdare Mahkemesi kararında, davacıya davalı idarece özel hizmet tazminatı adı altında hatalı olarak ödenen 1.075,19 TL'nin borç çıkartılarak ödenmesinin istenilmesine ilişkin 09/03/2015 tarihli ve 2567 sayılı işlemin iptal edilmesine karşın, Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesi kararında,

söz konusu özel hizmet tazminatının yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verildiği anlaşıldığından, iki karar arasında oluşan çelişki nedeni ile hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği, bu duruma göre, söz konusu adli ve idari yargı kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu belirtilmiş; buna karşılık; Balıkesir 2. İdare Mahkemesindeki davanın konusunun, İdare Mahkemesi kararının uygulanmayarak Asliye Hukuk Mahkemesi kararının icraya konulması sebebiyle oluştuğu ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazmini istemine yönelik olduğundan ve hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan koşullardan, *"konu ve dava sebebinin aynı olması"* koşulu gerçekleşmediğinden, hüküm uyuşmazlığı talebine yönelik incelemenin diğer iki karar yönünden yapıldığını belirtmiştir.

İşin esasına yönelik ise; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun*"Tazminatlar"* başlıklı 152/II. ve aynı maddenin Ortak Hükümler başlıklı III. Kısmına; 05/05/2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 17/04/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 9. maddesinin (cc) bendine ilişkin düzenlemelere ve Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K. 1973/14 sayılı kararının içeriğine yer verdikten sonra, şu şekilde düşünce vermiştir:

> "*Olayda, davacıya 15/07/2013-15/11/2014 tarihleri arasında mevzuatın yorumunda hataya düşülerek özel hizmet tazminatı ödemesinin yapıldığı, davacının söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı, bu sebeple idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği anlaşılmaktadır.*
>
> *Bu itibarla, kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun yukarıda zikredilen kararının uygulanması gerektiği, bu sebeple mevzuat hükümlerinin davalı idare tarafından yanlış yorumlanması sebebiyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesi ve gerçek dışı beyanı olmadığından, yersiz ödendiği tespit edilen özel hizmet tazminatı tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğu kanaatine varılmıştır.*
>
> *SONUÇ:*
>
> *1) Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararı ile Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığının bulunduğunun kabulüne,*
>
> *2) Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararının kaldırılmasına,*
>
> *3) Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararının benimsenmesine.*
>
> *Karar verilmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesinin mümkün olduğu, bu kararlarla Balıkesir 2. İdare Mahkemesinin 09/07/2020 tarihli ve E.2019/211, K.2020/507 sayılı kararının konuları ve dava sebeplerinin aynı olmaması ve dolayısıyla kararlar arasında çelişki bulunmaması karşısında, hakkın yerine getirilmesini olanaksız kılan bir durum görülmediği için, 2247 sayılı Kanunun 24. maddesinde belirtilen koşulların birlikte gerçekleşmediği düşüncesiyle söz konusu başvurunun Balıkesir 2. İdare Mahkemesinin 09/07/2020 tarihli ve E.2019/211, K.2020/507 sayılı kararı yönünden reddine karar verilmesi gerektiği ..."*

V. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

10. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun *"Kişisel sorumluluk ve zarar"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

> *"(Değişik: 12/5/1982 - 2670/5 md.) Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.*
>
> *Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.*
>
> *Zararların ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir."*

11. Aynı Kanun'un, 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4. maddesi ile "*Zam ve Tazminatlar*" başlığı altında yeniden düzenlenen, 152. maddesinin (II) "*Tazminatlar*" başlıklı fıkrasında;görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro unvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar göz önüne alınarak bu Kanunda belirtilen en yüksek Devlet Memuru aylığının (ek gösterge dahil) brüt tutarının bu maddede belirtilen oranları aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca*(2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 182 nci maddesiyle "Bakanlar Kurulunca" ibareleri "Cumhurbaşkanınca" şeklinde, "Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.)* belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde tazminat olarak ödeneceği öngörülmüş, ödenecek tazminatlar, farklı adlar altında ve farklı kapsamdaki personele ödenebilecek şekilde ayrı ayrı belirtilmiş; bunlar arasında özel hizmet tazminatına da da yer verilmiştir.

12. Anılan Kanun maddesi uyarınca 05/05/2006 tarihli ve 26159 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin 17.4.2006 günlü, 2006/10344 sayılı

Bakanlar Kurulu Kararının "*Vekalet*" başlıklı 9.maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

" 657 sayılı Kanunun 86 ncı maddesi uyarınca;

a) 1) Kurumlarınca bir göreve kurum içinden veya diğer kurumlardan vekalet ettirilenlere;

...

cc) Vekillerin, genel ve ilgili özel mevzuatı uyarınca asaleten atanmada aranan tüm şartları (asaleten atanmada sınav şartı aranılan kadro veya görevler için bu sınavlara girebilme hakkının elde edilmiş olması dahil) bir arada taşımaları,

kaydıyla; vekalet ettikleri kadro veya görevler için bu Karar uyarınca öngörülen zam ve tazminatların toplam net tutarının, asli kadro veya görevleri karşılığında fiilen aldıkları zam ve tazminatların toplam net tutarından fazla olması halinde, aradaki fark; 657 sayılı Kanunun 175 inci maddesindeki oranlar dikkate alınmaksızın, vekalet görevine başlanıldığı tarihten itibaren ve vekalet görevinin fiilen yapıldığı sürece ödenir.

..."

13. Anılan Karara ekli II sayılı Cetvelde "*Özel Hizmet Tazminatı*" hususuna yer verilmiş, Cetvelin "*Üst Yönetim ve Genel İdare Hizmetleri"*ne ilişkin A Bölümünün Grup-8 kısmının 7. sırasında mühendisler için özel tazminat oranının %155; Grup-9 kısmının 6. sırasında da veteriner hekimler için özel tazminat oranının %145 olarak ödenmesi öngörülmüştür.

14. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun *"Kamu zararı"* başlıklı 71. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,

c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,

d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,

e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

f) (Mülga:22/12/2005-5436/10 md.)

g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,

Esas alınır.

(Değişik üçüncü fıkra: 22/12/2005-5436/10 md.) Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir.

Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verilir.

(Değişik son fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usûl ve esaslar, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." (2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 213 üncü maddesiyle bu fıkrada yer alan "Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak" ibaresi "Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan" şeklinde değiştirilmiştir.)

B. Yargı Kararları

15. Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8 K.1973/14 sayılı kararında özetle; İdarenin, hatalı terfi veya intibak işlemine dayanarak ödediği meblağın istirdadına, bir mahkeme kararına lüzum olmadan karar verilebileceği ve bu karara karşı açılacak davaların çözümünün Danıştay'ın görevi içinde olduğu; İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde, süre aranmaksızın terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği; belirtilen istisnalar dışında kalan ödemelerin istirdadının, hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde kabil olduğu ve dava açma süresi geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği kabul edilmiştir. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca; idarece memura yapılan haksız ödemelerin dava açma süresi içerisinde istenebileceği, bu süre geçtikten sonra ise ancak yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde ödemenin geri alınabileceği kabul edilmiş ve yerleşik idari yargı kararları da bu doğrultuda istikrar bulmuştur.

16. Benzer konudaki bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararına da değinmekte yarar görülmektedir. 27/01/1973 tarih ve E.1972/6, K.1973/2 sayılı İçtihadı Birleştirme kararının sonuç kısmı şöyledir:

" 1- Yokluk ile mutlak butlan halleri hariç ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile de sebebiyet vermemiş olmak kaydıyla idarenin yanlış şart tasarrufunu (özellikle yanlış intibak işlemini), ancak iptal davası süresi veya kanunlarda özel bir süre varsa bu süre içinde yahut iptal davası açılmışsa dava sonuna kadar, geriye yürür şekilde geri alabileceğine,

2-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geriye yürür şekilde geri alınamayacağına,

3-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dahil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiğine,

4-Bu nedenle yanlış işlemin (intibakın) bu süreler geçtikten sonra geri alınması durumunda, geri alma gününe kadar ödenmiş bulunan fazla paraların (aylıkların) hukuken geçerli bir nedenle ödenmiş bulunduğunun kabulü gerekmesi karşısında, artık sebepsiz zenginleşme söz konusu olamayacağından, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceğine ve içtihadların bu yolda birleştirilmesine…"

17. Anılan kararın gerekçesinde, şu değerlendirmelerde bulunulmaktadır:

"… Yukarıdan beri yapılan açıklama ve incelemelerden anlaşılacağı gibi, yanlış bir şart tasarrufun idare tarafından geri alınmasından dolayı ödenmiş fazla paraların geri istenmesi davalarında, kamu yararı ile kişisel yararı uzlaştıracak, kamu ve hukuk düzenini sarsmayacak, aksine, bunlara güven ve devamlılık sağlayacak nitelikte en adil ve hukuki bir norm olarak iptal davası süresini, genel olarak yanlış şart tasarrufu, geriye yürür şekilde geri almak için bir sınır olarak kabul etmek, bu süre geçtikten sonra tasarrufun ancak ilerisi için hüküm ifade edecek şekilde geri alınabileceği, daha doğrusu ilerisi için değiştirilebileceği, tarzında bir sonuca varmak gerekir. Belirtilen süreler geçtikten sonra idare yanlış tasarrufunu geri alsa bile, geçmişteki durumlar artık kazanılmış durum niteliğinde olacağından, yanlış işleme dayanılarak yapılmış ödemelerin sebepsiz olduğu da ileri sürülemeyecek ve geri istenmesi mümkün olmayacaktır…"

VI. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

18. Uyuşmazlık Mahkemesi,Celal Mümtaz AKINCI'nın Başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 03/05/2021 tarihli toplantısında, dosyanın usul yönünden incelenmesi sonunda;

19. 2247 sayılı Kanun'un24. maddesi hükmüne göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi, konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,her iki kararın da kesinleşmiş olması,kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması koşullarının birlikte gerçekleşmesinin arandığını;

20. Bu madde kapsamında, hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen adli ve idari yargı kararlarının incelenmesinden; Ortada adli (Afyonkarahisar 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararı) ve idari (Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararı ile Balıkesir 2. İdare Mahkemesinin 09/07/2020 tarihli ve E.2019/211, K.2020/507 sayılı kararı) yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararlar bulunduğunu; davanın taraflarının aynı olduğunu;

21. Balıkesir 2. İdare Mahkemesinin 09/07/2020 tarihli ve E.2019/211, K.2020/507 sayılı kararının, ilk olarak verilen İdare Mahkemesi kararının uygulanmayarak Asliye Hukuk Mahkemesi kararının icraya konulması sebebiyle oluştuğu ileri sürülen maddi ve manevi zararların tazmini istemine ilişkin bulunduğu;hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü için gerekli olan koşullardan, *"konu ve dava sebebinin aynı olması"* koşulu bu karar açısından gerçekleşmediğinden, hüküm uyuşmazlığının giderilmesine yönelik incelemenin diğer iki karar (Afyonkarahisar 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararı ile Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararı) yönünden yapılacağını;

22. Konu ve dava sebebinin aynı olup olmadığının incelenmesinden:Uyuşmazlığın,Afyonkarahisar Gıda, Tarım Ve Hayvancılık İl Müdürlüğü emrinde veteriner hekim olarak görev yapmakta iken Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü görevini vekaleten yürüten A.Ş.'e sehven fazla ödendiği ileri sürülerek adına borç çıkarılan 1.075,19 TL kişi borcunun bir ay içinde ödenmesi istemine yönelik 09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı vekalet ücreti konulu işlemin tebliğ edilmesiyle başladığını; İdarece, özel hizmet tazminatı adı altında hatalı olarak ödenen 1.075,19 TL tutarındaki alacağın davalı A.Ş.'den tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açılırken; A.Ş. tarafından ilk olarak,davalı idarece 09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı vekalet ücreti konulu işlem ile tarafına çıkarılan 1.075,19 TL kişi borcunun iptali ile adına düzenlenen zam ve tazminat fark bordrolarından yapılan yan ödeme tazminatı kesintileri ile bu kesintilerle ilgili olan fazla vergilendirmelerin yasal faizi ile geri ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde dava açıldığının görüldüğünü;

23.Olayda her iki davanın sebebinin A.Ş.'e özel hizmet tazminatı adı altında ödenen 1.075,19 TL'nin hukuka aykırı olarak ödenip ödenmediğine ilişkin olduğunu; bir taraf söz konusu ödemenin hukuka uygun olarak yapıldığı iddiası ile geri istenemeyeceğini savunurken, diğer tarafın tam aksine, yapılan ödemenin hukuka aykırı olduğunu ve geri

istenebileceğini savunduğunu, dolayısıyla her iki davanın sebebinin, yani maddi vakıaların aynı olduğunu;

24. Buna karşılık, A.Ş.'in idari yargı yerinde, 1.075,19 TL ödemenin iptali yanında, *"adına düzenlenen zam ve tazminat fark bordrolarından yapılan yan ödeme tazminatı kesintileri ile bu kesintilerle ilgili olan fazla vergilendirmelerin yasal faizi ile geri ödenmesi"* talebinde de bulunduğunu; ancak ilgilinin, ikinci talebine yönelik adli yargı yerinde herhangi bir uyuşmazlık söz konusu olmadığından, bu hususun hüküm uyuşmazlığının dışında kaldığını;

25. Dava konusuna gelince; idari yargıda davanın konusu; özel hizmet tazminatının geri ödenmesine ilişkin idari işlemin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptali olarak belirlenirken, adli yargıda da haksız yapıldığı iddiası ile yapılan ödemenin idareye iadesine ilişkin olması nedeniyle hüküm uyuşmazlığı olduğu iddia edilen kararlar arasında dava konularının da aynı olduğunu;

26. Kararlarda işin esasının hükme bağlanmasının incelenmesinden; Afyonkarahisar Valiliği/Gıda,Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü vekili tarafından adli yargıda açılan dava sonunda; herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemelerin, idare tarafından borçlar hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanarak geri istenebileceği gerekçesiyle davanın kabulüne kesin olarak karar verildiğini; A.Ş. tarafından idari yargıda açılan davada ise; dava açma süresi geçtikten sonra, idarenin ancak yok hükmündeki idari işlemler ile ilgililerin gerçeğe aykırı beyanı veya hilesi nedeniyle veya açıkça hataya düşerek tesis ettiği idari işlemleri geri alabileceğini, dava konusu işlemde ise sayılan şartlar bulunmadığından davacı adına 1.075,19 TL kişi borcu çıkartılması işleminde hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle davanın bu işleme ilişkin kısmının iptaline karar verildiği ve bu kararın kesinleştiğini;bu durumda her iki kararda da işin esasının hükme bağlandığını;

27. Hüküm uyuşmazlığının kabul edilebilmesi için öngörülen bir diğer hususun ise; kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması olduğunu;idari yargıda yapılan yargılama sonucu idari işlemin iptaline karar verilirken, adli yargıda idari işlemin hukuka uygun olduğuna ve idarece istenen alacağın tahsiline karar verildiğini, böylelikle adli ve idari yargı yerlerindeki çelişkili kararlar nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiğini belirterek;

> *"1- Afyonkarahisar 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararı ile Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararının "davalı idarece 09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı vekalet ücreti konulu işlem ile davacı adına çıkarılan 1.075,19 TL kişi borcunun iptali"ne ilişkin kısmı arasında, 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleştiği anlaşıldığından hüküm uyuşmazlığı bulunduğu,*
>
> *2- Balıkesir 2. İdare Mahkemesinin 09/07/2020 tarihli ve E.2019/211, K.2020/507 sayılı kararı ile diğer kararlar arasında, 2247 sayılı Kanun'un 24. maddesinde öngörülen koşulların gerçekleşmediği anlaşıldığından hüküm uyuşmazlığı bulunmadığı,*
>
> *3- 2247 sayılı Kanun'un 25. maddesi hükümleri uyarınca:*
>
> *a) İdari Yargılama Usulü Kanunu gözetilerek Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe ve eklerinin 30 gün içinde cevap verilmek üzere Afyonkarahisar Valiliği/Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğüne bildirilmesi, verilen cevabın karşı tarafa tebliği suretiyle dosyanın tekemmülünün sağlanması,*
>
> *b) Usulü işlemler tamamlandıktan ve esas hakkındaki rapor yazıldıktan sonra Başkanlıkça belirlenecek günde işin esasının görüşülmesi"* gerektiğine oy birliği ile karar vermiştir.

28. Bunun üzerine Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe karşı tarafa tebliğ edilmiş; yasal süresi içerisinde Afyonkarahisar Valiliği/Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü vekilince verilen cevap dilekçesinde; davacıya yapılan hatalı ödemenin bir şart tasarruf ya da idari işlemden değil, maddi hesaplama hatasından kaynaklandığı, Asliye Hukuk Mahkemesi kararının hukuk ve usule uygun olduğu savunularak,Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararının kaldırılmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

B. Esasın İncelenmesi

29. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 18/10/2021 tarihli toplantısında:

30. Başvuru dilekçesi ve ekleri, uyuşmazlığa konu edilen kararlara ilişkin dava dosyaları, ilgili Başsavcıların düşünce yazıları, dayanılan Kanun kuralları, taraflarca verilen dilekçe ve ekleri ile Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in hazırladığı rapor okunup incelendikten ve ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın yazılı düşünceler doğrultusundaki açıklamaları alındıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

31. Hüküm uyuşmazlığına ilişkin olayın, Afyonkarahisar Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünde veteriner hekim olarak görev yapmakta olan A.Ş.'e, 20/02/2008 tarihli Bakanlık Oluru ile Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü görevini vekaleten yürütmek üzere görevlendirildiği 15/07/2013 tarihinden 15/11/2014 tarihine kadar, vekalet ettiği kadro ve göreve ilişkin veteriner hekim şube müdürü için öngörülen, %145 oranında özel hizmet tazminatı ödenmesi gerekirken, sehven mühendis şube müdürü için öngörülen %155 oranında özel hizmet tazminatı ödendiğinin fark edilmesi üzerine,adı geçenden26/01/2015 tarih,966 sayılı ve 09/03/215 tarih, 2567 sayılı işlemlerle fazla

ödenen1.075,19 TL'nin iadesinin istenilmesinden kaynaklandığı görülmektedir.

32. Konuya ilişkin mevzuat kapsamında, Afyonkarahisar Valiliği Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünde veteriner hekim unvanı ile görev yapan, A.Ş.'e Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü görevini vekaleten yürütmek üzere görevlendirildiği dönemde, vekalet ettiği kadro ve görev için mühendis şube müdürü özel hizmet tazminatı için öngörülen özel hizmet tazminatı oranında ödeme yapılmasına hukuken olanak bulunmadığı tartışmasızdır.

33. Buna karşılık, idari yargıda davacı adli yargıda davalı olan A.Ş.'e 15/07/2013- 15/11/2014 tarihleri arasında hataya düşülerek, mühendis şube müdürü için öngörülen özel hizmet tazminatı ödemesinin yapıldığı, adı geçenin söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı anlaşılmıştır.

34. Bu bakımdan, parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71. maddesi kapsamında sayılıp sayılamayacağı yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

35. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12. maddesindeki düzenleme ile, devlet memurlarının görevleri sırasında sebebiyet verdikleri zararlardan dolayı sorumlulukları ile zararın nasıl tahsil edileceği açıklanmış olmakla birlikte; mali hakları düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının, münhasıran kamu mallarına verilen zararın tahsilini düzenleyen bu madde ile çözümlenmesi mümkün bulunmamaktadır.

36. Devlet memurlarına sehven ya da mevzuatın yorumunda hataya düşülerek yapılan aylık ve ücret farkı ödemelerinin, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında tahsil edilip edilemeyeceği hususuna gelince; 5018 sayılı Kanun'un yukarıda açıklanan 71. maddesinde öncelikle kamu zararının tanımı yapılmış, sonrasında kamu zararının belirlenmesindeki kriterler sayılarak kapsam belirlenmiştir. Somut uyuşmazlığa bakıldığında ise, bu madde kapsamında oluşan bir kamu zararından söz etmek mümkün bulunmamaktadır. Ortada mevzuatta olmayan bir ödemenin yapılması değil mevzuatta öngörülen bir ödemenin yapılması sırasında idarece hataya düşülmesi söz konusu olduğundan, uyuşmazlığın 5018 sayılı Kanun kapsamında çözümlenmesi mümkün değildir.

37. Bu durumda kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alımında 5018 sayılı Kanun öncesinde olduğu gibi Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 tarihli, E.1968/8, K.1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği açıktır.

38. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı hatalı ödemelere ilişkin olmakla beraber getirdiği ilkelerin idari işlemlerin geri alınmasına dair genel ilkeler olduğu kuşkusuzdur. Dolayısıyla idare yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı işlemini her zaman geri alabilecek, ancak bunun dışında kalan hallerde hatalı işlemini sadece dava açma süresi içinde geri alabilecek, bu süre geçtikten sonra idari istikrar ve hukuki güvenlik ilkesi gereği geri alamayacaktır.

39. Olayda; idarece davacıya yersiz ödenen döner sermaye ek ödeme tutarının mevzuat hükümlerinin yanlış yorumlandığından bahisle geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği gibi, söz konusu ek ödemenin ödenmesinde, davacının hilesi veya gerçek dışı beyanının da olmadığı görülmektedir.

40. Bu itibarla; kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 gün ve E:1968/8, K:1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmakla, dava açma süresi geçtikten sonra, idarenin ancak yok hükmündeki idari işlemleri ile ilgililerin gerçeğe aykırı beyanı veya hilesi nedeniyle veya açıkça hataya düşerek tesis ettiği idari işlemlerini geri alabileceği, dava konusu işlemde ise sayılan şartların hiçbirisi bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yolunda verilen Balıkesir İdare Mahkemesi kararının hukuka uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

41. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararının kaldırılmasına, "Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı kararının *"davalı idarece 09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı vekalet ücreti konulu işlem ile davacı adına çıkarılan 1.075,19 TL kişi borcunun iptali"ne ilişkin kısmının"* benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmiştir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Afyonkarahisar 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 30/03/2016 tarihli ve E.2015/424, K.2016/305 sayılı kararının KALDIRILMASINA,

B. Balıkesir İdare Mahkemesinin 31/05/2017 tarihli ve E.2017/693, K.2017/1671 sayılı KARARININ *"davalı idarece 09/03/2015 tarih ve 2567 sayılı vekalet ücreti konulu işlem ile davacı adına çıkarılan 1.075,19 TL kişi borcunun iptaline ilişkin kısmının"* KABULÜNE,

C. Bu suretle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE, 18/10/2021 tarihinde, Üye Birol SONER'in KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Muammer	Şükrü	Mehmet	Birol
TOPAL	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Ahmet
TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN

KARŞI OY

Uyuşmazlık, Afyonkarahisar Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünde veteriner hekim olarak görev yapmakta olan A.Ş.'e,Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü görevini vekaleten yürüttüğü sürede, veteriner hekim şube müdürü için öngörülen, %145 oranında özel hizmet tazminatı yerine, mühendis şube müdürü için öngörülen %155 oranında özel hizmet tazminatı ödendiğinden bahisle, fazla ödendiği iddia edilen 1.075,19 TL'nin geri istenilmesine ilişkindir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun benzer konuda verdiği kararında "İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdadının hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde olanaklı olduğu ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği belirtilmiş olup; anılan kararın gerekçesinde iyi niyet kuralı üzerinde de durularak idarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı işlemine, idare edilenlerin gerçek dışı beyanı veya hilesi neden olmuşsa ya da geri alınan idari işlem yok denilecek kadar sakatlık taşımakta ise, hatalı işlemde idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmaktaysa ve idareyi bu konuda haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye olanak bulunmadığı ve bu işlemlere dayanılarak yapılan ödemeler için süre düşünülemeyeceği, bu ödemelerin her zaman geri alınabileceği; ancak bunun dışındaki hatalı ödemeler için memurun iyi niyetinin istikrar ve kanunilik kadar önemli bir kural olduğu ve bu nedenle yukarıda belirtilen istisnalar dışındaki hatalı ödemelerin ancak dava süresi içinde geri alınabileceği" vurgulanmıştır (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 22.12.1973 tarih ve E., 1968/8, K. 1973/14).

Daha önce Yargıtay Hukuk Genel Kurulu benzer bir davada vermiş olduğu kararında; "Burada çözüme bağlanan sorun; intibak ve hatalı terfi işlemi gibi bir şart tasarrufun sonradan idare tarafından geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılmış olan fazla ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri istenmesinin idare hukuku ilkelerine göre mümkün olup olmadığı konusu ile ilgili olup, sonuçta yokluk ile mutlak butlan durumları ayrık olmak ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile sebebiyet vermemiş olması kaydıyla, idarenin yanlış şart tasarrufu (özellikle yanlış intibak işlemini) ancak iptal davası süresi içinde geriye yürür şekilde geri alabileceği, bu süre geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dâhil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiği, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceği içtihat edilmiştir. Bu içtihadı birleştirme kararının, idare tarafından yapılan bütün ödemelere uygulanması halinde, idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve memurların yapmış oldukları bütün hatalı ödemelerin idare tarafından gerek Ödeme yapılan kişilerden gerekse ödemeyi yapan görevlilerden geri alınamaması gibi bir sonuç doğurur ki, idareyi işlemez ve iş göremez bir duruma sokacak olan böyle bir sonucun hukukça savunulması mümkün değildir. Bu nedenle içtihadı birleştirme kararının kapsamı dışında kalan ve herhangi bir şart tasarrufa ayartmayan salt hatalı ödemelerin idare tarafından Borçlar hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanılarak geri istenebileceğinin kabulü gerekir" gerekçesiyle direnme ukmunün bozulmasına karar vermiştir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 5.12.1984 tarih ve 1982/ 13 - 387 E, 1984/997 Karar sayı ilamı).

Yine benzer konuda Yargıtay 3. Hukuk Dairesi verdiği emsal kararında; "Dava konusu fazla ödemenin, idarenin bir şart tasarrufuna dayanmadığı, salt hatalı ödemeden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

TBK. m. 77/1' e göre; zenginleşen başkasının malvarlığından veya emeğinden haklı bir sebep olmaksızın elde ettiği zenginleşmeyi geri vermek zorundadır. Geri verme borcunun konusu ve kapsamı; TBK. m. 79 ve 80' de "aynen geri verme ilkesi" ne göre düzenlenmiştir.

Sebepsiz zenginleşme; geçerli olmayan ve tahakkuk etmemiş yahut varlığı sona ermiş bir nedene ya da borçlu olunmayan şeyin hataen verilmesine dayalı olarak gerçekleşebilir. Sebepsiz zenginleşme bunlardan hangisi yoluyla gerçekleşmiş olursa olsun, sebepsiz zenginleşen, aleyhine zenginleştiği tarafa karşı geri verme borcu altındadır.

Borç olmayanı rızası ile ödeyen kimse yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Yanlışlık eda ile ilgili olup, edada bulunanda bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanılmadır.

HGK' nun 05.12.1984 tarih ve 1982/13 - 387 E. - 1984/997 K.sayılı kararı ile herhangi bir salt tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin idare tarafından BK' nun sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği açıklanmıştır.

…….. İdare Mahkemesinin …….. tarihli ve …….. esas, …….. sayılı kararı ile idare işlemi ödeme tarihinden itibaren 60 günlük yasal süre geçtikten sonra istenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiş olup, yukarıda yazılı olduğu üzere şart tasarrufa dayanmayan dava konusu ödeme için sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca araştırma ve inceleme yapılarak sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yanılgılı gerekçe ile davanın reddi doğru

görülmemiştir" gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur (Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 18.5.2017 tarih, Esas No: 2016/458, Karar No: 2017/7568).

Sebepsiz zenginleşme hükümleri Borçlar Kanununda düzenlenmiştir.

Uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihte yürürlükte olan mülga 818 sayılı Borçlar Kanununun 61. maddesine göre;

"Madde 61 - Haklı bir sebep olmaksızın aharın zararına mal iktisap eden kimse, onu iadeye mecburdur. Hususiyle muteber olmayan veya tahakkuk etmemiş bulunan bir sebebe yahut vücudu nihayet bulmuş olan bir sebebe müsteniden ahzolunan şeyin, iadesi lazımdır".

Bu maddenin karşılığı olarak düzenlenmiş 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 77. maddesine göre;

"Madde 77 - Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.

Bu yükümlülük, özellikle zenginleşmenin geçerli olmayan veya gerçekleşmemiş ya da sona ermiş bir sebebe dayanması durumunda doğmuş olur".

Bu maddelere göre, haklı bir sebep olmaksızın başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşmeye "sebepsiz zenginleşme" denir. Sebepsiz zenginleşen kimse, bu zenginleşmeyi, aleyhine zenginleştiği kimseye geri vermek zorundadır. Dolayısıyla sebepsiz zenginleşme bağımsız bir borç kaynağıdır (Fikret Eren - Borçlar Hukuku Genel Hükümler - Ankara 2018 - Sayfa 864 vd., Haluk. N. Nomer - Borçlar hukuku Genel Hükümler - İstanbul 2013 - Sayfa 201 vd.).

Bu açıklamalar ışığında somut uyuşmazlığa baktığımızda, idarece yapılan yersiz ödemenin Borçlar Hukuku çerçevesinde sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmamaktadır

Buna göre 15/07/2013-15/11/2014 tarihleri arasında, yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin aksine, özel hizmet tazminatı ödemesinin hataen yapıldığı konusunda tereddüt bulunmadığından, ödenen miktarın geri istenilmesinin koşullarının mevcut olduğu görülmektedir.

Açıklanan tüm bu nedenlerle, A.Ş.'e 15/07/2013-15/11/2014 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen özel hizmet tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olduğunun saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın sonunda işlemin iptaline karar veren Balıkesir İdare Mahkemesi'nin kararının ilgili kısmının kaldırılmasına; hukuk ve usule uygun bulunan Adli Yargıya ait Afyonkarahisar2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kararının kabulü ve bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi gerektiği kanaatiyle sayın çoğunluğun idari yargı kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesi yolundaki kararına katılmıyorum.18/10/2021

Üye

Birol SONER